

284

SABANILIA
L.dz. 44/44

Wpływ dn. 16.3.1944
 L. dz. 284/44
 Przydział.....

m.p.7.marca 1944.r.

R A P O R T   S Y T U A C Y J N Y
 za miesiąc   L U T Y   1944.r.

I. Polityka zagraniczna oraz stosunki wewnętrzne.

A. Zwrot ku Sowietaom.

1/ Konsekwencje decyzji wejścia na arenę polityki świat.

- a. Oświadczenie Ministra ARANHA i skutki.
- b. Nawiązanie stosunków dyplm.z Sowietaami.
- c. Ambicje osobiste.

2/ Gra na nastrojach mas.

- a. Kryzys ekonomiczny.
- b. Zakłamanie mas.
- c. Snobizowanie sfer intelektualnych.
- d. Prasa.
- e. Przejazd ORŁOWA do Urugwayu.
- f. "Manifest" komunistyczny.

3/ Siaba kontra wojska.

- a. Strach, niepokój i widoczny brak wpływów.
- b. Propaganda komunistyczna w wojsku.
- c. Przygotowania wojskowe i policyjne.

B. Polityka wobec sąsiadów.

1/ Argentyna.

- a. Jeden krok od zerwania.
- b. Wrażenie kontrrewolucji w wojsku i w masach.
- c. Interwencja U.S.A.
- d. Przygotowywania Brazyliji do ew.wyst.interw.

2/ Boliwja.

- a. Ciche porozumienie.

*rozprawa
 L. dz. 362/44*

b. Nieszczerość wobec U.S.A.

II. Kłopoty wewnętrzne Brazylii.

1/ Kryzys żywnościowy w miastach.

- a. Drożyzna.
- b. Brak produktów w miastach.
- c. Spekulacja.

2/ Katastrofy żywiołowe.

- a. Zawalenie się tunelów w Serra do Mar.
- b. Przerwanie połączenia szosowego Rio-Sao Paulo.

3/ Chaos administracji.

- a. Nieudolność improwizacyjna.
- b. Militaryzacja wysiłków ratowniczych.
- c. Rozruchy robotnicze.

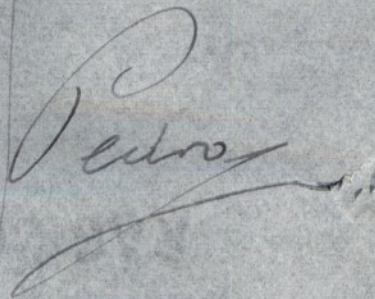
III. Polonica...

1/ Po mowie CHURCHILLA.

- a. Ocena mowy przez Brazyljan.
- b. Wśród Polaków.
- c. Postawa Placówek Polskich.
- d. Komisja Prawnicza Inter-Amerykańska.

2/ Propaganda sowiecka.

IV. WNIOSKI.

A large, stylized handwritten signature in dark ink, possibly reading 'Pedro', is written over the bottom right portion of the page.

SABANILLA
L.dz. 44/44

2x
7. marca 1944.r.

R A P O R T   S Y T U A C Y J N Y
za miesiąc   L U T Y   1944.r.

I. ^{Brazylia} Polityka zagraniczna, ~~oraz~~ ^{przez} Stosunki wewnętrzne.

A. - Zwrot ku Sowietaom

1/ ~~Konsekwencje decyzji wejścia na arenę polityki "światowej"~~

a. ~~Oświadczenie Ministra Aranha i skutki.~~

Słynne już w Brazylii oświadczenie Ministra Spraw Zagranicznych Brazylii ARANHA, wygłoszone przez radio z własnej "Fazendy"/majątku/ pod Sao Paulo /dokład udał się ARANHA w celu wyboru kłaczy ze swoich stadnin na tory wyścigowe/, że Brazylja jest skłonna "odnowić" stosunki z Rosją, nastawiło całą namiętność polityczną Brazyljan w tym kierunku. Z punktu więc polityki wewnętrznej osiągnęło ono w pełni swój cel, odwracając zainteresowania od zagadnień wewnętrznych i dając pole do "marzeń na przyszłość", które jednak z czasem mogą się okazać groźne dla Brazylii. W chwili jednak obecnej, na tle stosunków wewnętrznych jest to bezwzględnie doraźny sukces osobisty ARANHA.

b. ~~Nawiązanie stosunków dyplomatycznych z Sowietaami.~~

Według informacji z kilku źródeł należy się spodziewać, że Brazylja nawiąże stosunki dyplomatyczne z Sowietaami w ciągu 2 do 5 miesięcy.

~~/informatorzy LADY, GADUBA, BOLESŁAW, Minister SKOW-
WROŃSKI/.~~

Nawiązanie stosunków z Sowietaami będzie ZMIANĄ IDEOLOGJI POLITYCZNEJ BRAZYLJI. Przez 26 lat broniła się Brazylja przeciw temu, stojąc na platfor-

tfornie tez RUY BARBOSY o poszanowaniu praw małych narodów i o równości każdego z państw w polityce międzynarodowej. Z chwilą wejścia w stosunki z Rosją Sowiecką zrywa z tą zasadą.

Na stosunek do Polski, do Polaków i do zagadnienia polskiego fakt nawiązania stosunków z Sowiekami będzie kardynalnego znaczenia. Nie jest to bowiem, jak się wydaje polskiemu MSZ, sytuacja analogiczna do sytuacji w Stanach Zjednoczonych, gdzie istnieje również przedstawicielstwo sowieckie. - W U.S.A. jest wolność prasy prawie nieograniczona, istnieje wolność opinii i wolność wypowiedzenia się - w Brazylii wolność słowa nie istnieje,

Kiedy był w Rio de Janeiro jeszcze ambasador niemiecki - poseł polski był stale monitowany przez tego samego ARANHA za wystąpienia przeciwnieckie Polaków i drastycznie przypominano mu, że "tylko korzyść z gościnności brazylijskiej", a MSZ odebrało wówczas debit Biuletynowi Informacyjnemu Poselstwa.

Zrozumiałe jest wobec tego jaka będzie pozycja Poselstwa Polskiego, przy nieporadności obecnego jego kierownika, gdy z INICJATYWY OSWALDO ARANHA poselstwo Sowieckie przybędzie do Rio de Janeiro.

Zdaniem Placówki przed 3 miesiącami Poselstwo polskie w Rio de Janeiro zmarnowało wielką okazję wykorzystania ambicji międzynarodowych Brazylii dla sprawy polskiej. Obecnie jest już zapóźno. Obecnie inicjatywa przeszła w ręce sowieckie, dzięki sprytnemu zakulisowemu wygraniu ambicji osobistych poszczególnych członków rządu. Jednym słowem nasi przeciwnicy zagrali tak jak się powinno grać w Brazylii: po południowo-amerykańsku, na strunach osobistych.

~~e. Ambicje osobiste.~~

Niespodziewanem swoim wystąpieniem ARANHA wygrał w obalającej "opinii brazylijskiej" dużą stawkę podupadającej /na skutek znanych powszechnie złodziejstw i lukratywnych interesów w rodzaju współwłasności z większością domów gry i t.p./ już mocno popularności. Jednocześnie odseparował się od swoich kolegów w gabinecie i wygrał stawkę międzynarodowych ambicji VARGASA.

Minister ARANHA wyraźnie prze parforce do nawiązania stosunków z Sowiekami. Poszedł nawet tak daleko, że jak donosi jeden z naszych informatorów /Bolesław, wiadomość ze sztabu/, ofiarował dla przyszłej ambasady sowieckiej na czas zagospodarowywania się w Rio de Janeiro, jeden ze swych pałaców. Jak wiadomo w Rio panuje ostry kryzys mieszkaniowy!

Drugą osobą, która również bardzo gwałtownie interwenjuje w kierunku nawiązania stosunków jest rodzona córka prezydenta VARGASA - ALZIRA żona interwentora /gubernatora/ stanu Rio de Janeiro

AMARAL PEIXOTO, ~~honorowego prezesa INTERALIADA~~
~~protektora SPRYCIARZA.~~

2/ Gra na nastrojach mas.

a. Kryzys ekonomiczny.

Wzrastający z dnia na dzień kryzys ekonomiczny, nieprawdopodobna spekulacja na oczach wszystkich, niezrozumiały i katastrofalny wzrost cen produktów pierwszej potrzeby, braki żywnościowe, naogół niczem niewytłomaczalne, - kryzys i chaos komunikacyjny - sprzyjają w wysokim stopniu propagandzie sowieckiej, która zrobiła w oczach mas z Rosji Sowieckiej jakiś raj, mlekiem i miodem płynący, przystulisko dla biednych i skrzywdzonych, ideał państwa ładu i postępu, oraz wolności osobistej i politycznej.

b. Zakłamanie mas.

Nie dziwne więc, że przy takich nastrojach, podczas tak ostrych dolegliwości kryzysowych, przy tak widocznych powszechnie złodziejstwach i korupcji osób najwyższej postawionych, zakłamanie mas było niesłychanie łatwe. Niemądre tytuły depesz w gazetach, perfidne historyjki w licznych wydawnictwach obrazkowych, czytanych i "ogładanych" powszechnie nie tylko przez młodzież, niezliczone już obecnie wydawnictwa książkowe o Sowietach, sławiące pod niebiosą zdobycze socjalne i gospodarcze ustroju sowieckiego, oraz przedstawiające Rosję jako kraj największych swobód politycznych i t.p., i t.p. zakłamały tak bardzo "szary tłum" brazylijski, że obecnie nawet mocna "kontra" nie pomoże. Na tej atmosferze więc "realni politycy" w rodzaju OSVALDO ARANHA, czy ambitnej i nieprzebierającej w środkach używanych dla kariery swego męża: ALZIRY VARGAS - PEIXOTO, wygrywają swoje stawki, nie rozumiejąc, czy nie chcąc zrozumieć skutków swoich doraźnych "rozgrywek" personalnych.

c. Snobizowanie "sfer intelektualnych" i urzędniczych.

Karmione literaturą pro-sowiecką i jeszcze bardziej zakłamaną od bezkrytycznych tłumów t.zw. "sfery intelektualne" oraz idące za nimi krok w krok koła urzędnicze, snobizują się w mowach i historycznych wystąpieniach pro-rosyjskich. W radio, w teatrach, w kabaretach, na uroczystościach najmłodniejsze są piosenki rosyjskie, podczas karnawału największym powdzeniem cieszyły się pseudo-stroje "ludowe" rosyjskie i t.p., i t.p.

d. Prasa.

Prasa w przytłaczającej większości podsyca te nastroje, jak to już Placówka niejednokrotnie meldowała, a nawet via agencje i "tytuło-propagandę" jest głównym dystrybutorem sowieckiej propa-

gandy. Bardzo charakterystyczne było zachowanie się prasy brazylijskiej podczas przejazdu przez Brazylię posła sowieckiego do URUGUAYU - Siergieja Aleksiejewicza ORŁOWA.

e. Przejazd ORŁOWA do Uruguaju.

Siergiej Aleksiejewicz ORŁOW /lat 48/ z żoną Margaritą /lat 43/ i córkami Tātiana /lat 23/ i Ludmiłą /lat 16/ przelatywał przez Rio de Janeiro w dniu 29, lutego 44. linją Pan Air z Miami do Montewideo.

W Rio de Janeiro zatrzymał się w hotelu "GLORIA" i natychmiast udzielił wywiadu prasie, która nieograniczając się na tym ocenzurowanym przez DIP /Dep, Prasy i Prop./ wywiadzie, przez cały tydzień karmiła czytelników najszczegółowszymi opisami zwyczajów, wyglądu i "zdumiewającej inteligencji posła sowieckiego i jego córek". Na lotnisku w Rio de Janeiro witali ORŁOWA: pierwszy sekretarz ambasady Uruguaju, attaché wojskowy i morski ambasady Uruguaju oraz... VLADIMIR NOSEK - poseł CZESKO-SŁOWACKI /charge d`affaire/. Późatym był jeszcze obecny ELIM O`SHAUGHNESSY - trzeci sekretarz ambasady U.S.A.

W parę dni potem poseł ORŁOW udzielił innego jeszcze wywiadu prasie w Porto Alegre, oświadczając między innymi, że jego zdaniem mianowanie jego do Montewideo jest początkiem nawiązania stosunków dyplomatycznych Sowietów z wszystkimi republikami południowo-amerykańskimi. On sam jest tego oddawna gorącym zwolennikiem jako były szef wydziału południowo-amerykańskiego w Komisarjacie Spraw Zagranicznych. Powinni też Brazylijanie wiedzieć, że w 19 republikach sowieckich Brazylja jest lepiej znana niż Sowiety w Brazylii.

Wywiady te, niemądra "sensacyjność" prasy i sam przejazd "przedstawiciela kraju wolności" wzmogły i tak już przyjazną atmosferę do rozmów sowiecko-brazylijskich i ułatwiły pracę ARANHIJ wobec VARGASA i wciąż jeszcze nieprzejednanego wojska.

f. "Manifest" komunistyczny.

Z kolportowanego w całym kraju, a przejętego przez placówkę w Rio Grande do Sul "Manifestu Komunistycznego", który jest niczym innym jak zakamuflowaną instrukcją postępowania "rozwiązanego" Kominternu, widać wyraźnie do czego zmierza to wszystko, ku czemu naiślepe dążą oglupiałe propagandą i posunięciami politycznymi "demokratyczne" sfery brazylijskie razem z bezkrytyczną masą. Tezy zawarte w tym "Manifestie" zresztą w niczym nie przeszkadzają poczynaniom ARANHA.

Dyrektywy tej instrukcji /"manifestu"/ są jasne: 1/ Nie atakować bezpośrednio obecnego rządu, 2/ Współdziałać nawet w wysiłku wojennym, 3/ Natomiast wciskać się do legalnych organizacji, starać się

opanowywać je i, opanowawszy, nadawać im "pożądany" kierunek oraz 3/ akcentowanie natomiast konieczności zmiany ustroju społecznego i politycznego, a "w wyniku czego zmiana reżimu /systemu rządzącego/ sama automatycznie się załatwi."

Jak z tego widać osobiste rozgrywki ARANHA i ALZIRY PEIXOTO idą nie tylko w kierunku międzynarodowej zmiany "ideologii Brazylii", lecz będą w konsekwencji miały głęboki skutek na wewnętrzne ukształtowanie się stosunków w Brazylii, niekoniecznie po linii tych krótkowzrocznych, personalnych polityków.

3/ Słaba kontra wojska.

a. Strach, niepokój i widoczny brak wpływów.

W kołach wojskowych ~~zapanował~~ wielki niepokój w związku z rozgrywkami sowieckimi czynników cywilnych. Wojskowi /oficerowie/ przeświadczeni są, że na wypadek opanowania władzy przez brazylijską "komunę" dojdą do głosu murzyni z "morros" /przedmieścia, lub wzgórze w środku miasta Rio de Janeiro, pokryte chatkami z najczarniejszą nędzą murzyńską/, dla których wrogiem jest każdy kto żyje na jakiegokolwiek stopie życiowej bez względu na rasę, narodowość czy przekonania polityczne, czy społeczne.

Pomimo tego przeświadczenia i pomimo zdecydowanych wypowiedzi przeciw-sowieckich /~~Minister Wojsny gen. DUTRA do posła SKOWROŃSKIEGO w ubiegły wtorek w Petropolis/~~ wojsko nie ma dosyć wpływów, aby powstrzymać nieporządany dla siebie zbrojnych bieg wypadków, a dzieje się to przede wszystkim w obawie oskarżeń o V kolumnę i integralizm /sympatje do osi/, którymi w większości oficerowie są w duchu.

b. Propaganda komunistyczna w wojsku.

Tymczasem propaganda sowiecka wdziera się do twierdzy dotychczas nienaruszalnej — do samego wojska, narazie do biur wojskowych. Szereg urzędników tych biur manifestacyjnie kładzie na biurkach wydawnictwa o Rosji Sowieckiej i wypowiada się znacznie "swobodniej" w tej materji niż przedtem.

c. Przygotowania wojskowe i policyjne.

To też na tym tle dość blado wyglądają przygotowania i rozpracowywania przeciw-komunistyczne robione przez Wojsko i Policję. Informator GADULA twierdzi, że prace są te robione na "wielką skalę!"

B. Polityka wobec sąsiadów.

1/ Argentyna.

a. Jeden krok do zerwania.

Brazylja śledzi ^{obecnie} sytuację w Ar=

gentynie ze zrozumiałym zainteresowaniem nie pozabawionem jednak pewnej satysfakcji.

Należy przypuszczać, że Brazylja zerwie z Argentyną stosunki dyplomatyczne, o ile oczywiście w Argentynie znowu nie nastąpi jakiś gwałtowny przewrót.

W dniu 4. marca urzędnicy ambasady argentyńskiej w Rio de Janeiro zaczęli pakować rzeczy i papiery służbowe. Wieczorem tegoż dnia nadeszły jakieś depeze z Buenos Ayres, odkładające natychmiastowy wyjazd. Decyzja ta była przyjęta przez personel ambasady z widocznym zadowoleniem.

b. Wrażenie w wojsku i w masach.

Zarówno wojsko brazylijskie, jak i masy przyjęły nowy zwrot "kontr-rewolucyjny" w Argentynie bez zdziwienia, ponieważ nigdy tu nie wierzono /i nie chciano wierzyć/ w szczerą pro-aljanckiego zwrotu w sąsiedniej republice. Pomimo "pro-aljanckich" nastrojów mas brazylijskich, istnieje ogólna "milenijsza opinia", że lepiej aby Argentyna pozostała "niepewna", niż aby strumień pomocy amerykańskiej miał się skierować w kierunku Argentyny.

Po zerwaniu RAMIREZA z "osią" w brazylijskich sferach gospodarczych zapanowała konsternacja wywołana obawą porzucenia Brazylji przez U.S.A. w sensie inwestycji gospodarczych. Wojsko zaś nie kryło swych obaw, że Argentyna "może zdystansować Brazylję przy pomocy sprzymierzonych". To też putsch generała FARELLA przyjęto ze źle ukrywanym zadowoleniem i czymś w rodzaju ulgi.

c. Interwencja U.S.A.

W brazylijskim Ministerstwie Lotnictwa istnieje przekonanie, że U.S.A. postanowiło "skończyć" z Argentyną. Wywiad lotniczy brazylijski doniósł, że brazylijskie patrole lotnicze zameldowały, że wzdłuż wybrzeża Brazylji / w chwili meldunku w dn. 5. marca / pod Recife / z północy na południe idą 2 lotniskowce U.S.A. z opowiednią eskortą krążowników i kontr-torpedowców. W Ministerstwie Lotnictwa przypuszczają, że są to siły U.S.A. dla interwencji ewentualnej w Argentynie.

d. Przygotowania Brazylji do ewent. wystąpień interwencyjnych.

Również pewnem jest, według doniesień informatorów Placówki, że Brazylja czyni poważne przygotowania na wypadek interwencji w Argentynie.

Garnizony skoncentrowanych wojsk na granicy Argentyny otrzymały rozkazy pogotowia, a sztaby wojskowy, morski i lotniczy opracowują plany.

2/ Boliwja.

a. Ciche porozumienie.

Według informacji, posiadanych przez Placówkę /LADY/, Brazylja zawarła "ciche" porozumienie z rewolucyjnym rządem Boliwji, normalizujące stosunki, pomimo, że oficjalnie stosunki te są "zawieszane".

Minister boliwijski, jak również minister brazylijski w La Paz nie opuścili swych stanowisk i właściwie nic się nie zmieniło.

b. Nieszczerość wobec U.S.A.

W brazylijskich kołach politycznych i wojskowych twierdzi się, że nie nawiązywanie stosunków z obecnym rządem boliwijskim przez U.S.A. i wymaganie przez to państwo "solidarności amerykańskiej" jest dyktowane czystym egoizmem U.S.A. liczących interesów kapitalistycznych, ulokowanych w Boliwji i "nie ma nic wspólnego z wysiłkiem wojennym" /LADY/. Brazylja rzekomo jedynie pod naciskiem amerykańskim dotąd nie nawiązała stosunków oficjalnych z nowym rządem Boliwji.

II. Kłopoty wewnętrzne Brazyliji.

1/ Kryzys żywnościowy w miastach.

a. Drożyzna.

Nastąpił w ciągu lutego dalszy wzrost cen od 20 do 40 procent. Jajka n.p. w styczniu 6 i 8 cruz. w lutym 10 do 13 cruzeiro, owoce, jarzyny podskoczyły o 25 procent, a ponieważ jest ich katastrofalny brak w miastach /w Brazyliji! / więc zostały zwolnione z cen przymusowych. Rezultatem jest orgja spekulacyjna i znikanie jarzyn z rynku,

b. Brak podstawowych produktów w miastach.

Ceny rosną w geometrycznym postępie, lecz jednocześnie daje się we znaki ludności miejskiej /a sygnalizowany jest ten objaw nie tylko z Rio de Janeiro, lecz z Sao Paulo, Porto Alegre, Curitiba, Bahia-Sao Salvador, Recife/ zupełny brak okresami pewnych produktów.

I tak w lutym w Rio de Janeiro zabrakło trzykrotnie na przeciąg całych dni mięsa i nie można było dostać za żadne pieniądze. Później znów nagle nie ma jaj, albo, co gorsza, feijao /czarnej fasoli/, będącej pożywieniem podstawowym biednej ludności i t.p.

c. Spekulacja.

Na tym tle odbywają się istne orgje spekulacyjne, które nie są albo wcale karane, albo niezwykle łagodnie. N.p. w Porto Alegre nie było przez 3 tygodnie prawie zupełnie jaj, a ceny poszły fantastycznie w górę. Energiczna policja Rio Grandesa zrobiła rewizję w jednym z magazynów, znajdując kilkanaście tysięcy pak z jajkami. Jajka kazano rozprzedać /wapnione/, lecz spe-

kulującego ~~churtownika~~ NIE pociągnięto do odpowiedzialności.

2/ Katastrofy żywiołowe.

a. Zawalenie się tunelów w Serra.

Istniejący już i tak ostry kryzys komunikacyjny pogłębiony został szeregiem katastrof żywiołowych, ~~eraz wywołanych nieudolnością ludzką.~~

Na kolei CENTRAL DO BRAZIL, łączącej 2 największe stany Sao Paulo i Minas Gerais ze stolicą /zaplecze gospodarcze Rio de Janeiro/ zawalił się całkowicie tunel w górach Serra do Mar. /Przedsiębiorca, budujący tunel równoległy dla drugiego toru, obok już istniejącego, założył zbyt silny ładunek - wobec czego zawaliły się...oba tunele/. Przez 2 tygodnie ruch kolejowy na tej jedynej linii, łączącej całe zaplecze gospodarcze Brazylii ze stolicą, zamarł zupełnie. Linja okrężna, wybudowana naprędce, po pierwszym deszczu tropikalnym runęła w przepaść razem z lokomotywą i pociągiem roboczym. Po 2 tygodniach intensywnej pracy robotników spędzanych ~~zawszą~~ przzymusowo, obecnie od 3 tygodni istnieje ruch pasażerski z dwukrotnym przesiadaniem i dojazdami autobusami i kolejką wąskotorową. Ruch towarowy nie istnieje wcale.

b. Przerwanie połączenia szosowego Rio-Sao Paulo.

Nadmiar złego w ciągu lutego ~~7~~ i do tej pory ~~7~~ padały w centralnej Brazylii olbrzymie deszcze tropikalne, powodując nagłe powodzie. W jednej z takich gwałtownych burz został zerwany most na drodze automobilowej łączącej Rio de Janeiro z Sao Paulo, oraz woda wyrwała w górach zbocznie razem z drogą na przestrzeni 2 kilometrów.

Przez 3 dni Rio de Janeiro było "całkowicie odcięte od świata". Obecnie ruch wznowiono, lecz z przesiadaniem "dla pasażerów z lekkimi walizkami". Oczywiście samochody ciężarowe mają jeszcze drogę zamkniętą.

3/ Chaos administracji.

a. Nieudolność improwizacyjna.

W momentach katastrof "żywiołowych", zagrażających wygłodzeniem zupełnym stolicy władze brazylijskie wykazały krańcową nieudolność. Zdaniem ekspertów amerykańskich /STANISŁAW/ uszkodzenia na CENTRAL DO BRAZIL dałyby się już dawno prowizorycznie naprawić, gdyby nie nieudolność władz i chaos sprzecznych zarządzeń.

O zupełnym chaosie, jako ilustracja świadczyć może fakt następujący, uzyskany przez Placówkę od ~~naoczne~~ go świadka, Polaka /TOKARSKI/, pracującego w wielkiej firmie mięsnej.

~~na~~ ~~WA~~ stacji kolejowej CENTRAL do BRASIL z drugiej strony zawalonego tunelu, od strony Sao Paulo, pod którym są prawie wszystkie rzeźnie, zaopatrujące Rio de Janeiro

w mięso, a między innymi również rzeźnie firmy, w której pracuje nasz informator, nagromadziło się kilkanaście wagonów mięsa w oczekiwaniu na otwarcie tunelu. Ponieważ mięso to zaczęło się psuć, więc firma, chcąc uratować co się da dla siebie i dla stale pozbawionego mięsa Rio de Janeiro, z jednej strony w Rio de Janeiro zmobilizowała kilkanaście samochodów ciężarowych od hurtowych odbiorców z Rio, a z drugiej strony ze swych zakładów pod Sao Paulo wysłała stu-kilkunastu robotników, specjalistów mięsnych aby ci podcinali nadpsute połacie, uratowali co się da i załadowali na samochody, wysłane z Rio.

Doraźną "akcją ratowniczą przy tunelu", mając rozkaz jaknajprędszego otwarcie ruchu, dowodził jakiś major brazylijski. Kiedy samochody przybyły na miejsce major ów poprostu natychmiast zarekwirował je do wożenia ziemi, a przybyłych z pod Sao Paulo Robotników mięsnych, specjalistów, do kopania.

Pomimo gwałtownych protestów firmy, sytuacja taka trwała rzekomo parę dni. Mięso w wagonach na stacji zepsuło się kompletnie, rzeźnie pod Sao Paulo stanęły z braku rąk do pracy, Rio de Janeiro nie miało mięsa, a tunel dotąd jest jeszcze nie naprawiony i uszkodzenie okazało się tak duże, że nie przewiduje się jego otwarcia w czasie najbliższym.

Jednocześnie w Rio de Janeiro przez 4 dni odbywał się "karnawał". Setki tysięcy, zdrowych i silnych ludzi skakało i tańczyło po ulicach wplazęńskich przebraniach, wszystkie instytucje użyteczności publicznej, sklepy, urzędy, instytucje wojskowe, warsztaty i t.p., były przez 4 dni zamknięte /a właśnie przez 5 dni, bo na piąty dzień większość pracowników nie przyszła "zmęczona i niewyspana po karnawale". Żaden Amerykanin, ani żaden Europejczyk nie uwierzy w takie powszechne "bezrobocie" dopóki sam tego nie zobaczy na własne oczy.

Fakty te dla nas są ważne dla zilustrowania, jak...wygląda "wysiłek wojenny Brazylii", o którym deklamuje się tutaj kwieciste tyrady przy każdej sposobności.

~~b. Militaryzacja wysiłków ratowniczych.~~

Podczas robót ratowniczych przy tunelu CENTRAL DO BRAZIL, oraz podczas katastrof /wybuchy/ w porcie w Recife - władze zmilitaryzowały prace, co jest pewną nowością w Brazylii. Wprawdzie dodało to energii i organizacyjnej sprawności samej akcji, lecz organizowane zbyt pośpiesznie, niefachowo i improwizacyjnie w rezultacie mało przyniosło pożytku, doprowadzając natomiast do niezadowolenia, a nawet zaburzeń.

~~c. Rozruchy robotnicze.~~

Przed dwoma tygodniami na tle tych niezadowolonych /robotnicy spędzeni do robót siłą, często oderwani od swych właściwych warsztatów pracy/ doszło

do wojska.

c. Postawa placówek polskich.

Z przykrością należy powiedzieć, że tak sam poseł, jak niektórzy konsulowie /zwłaszcza ROGATKO w Sao Paulo i niepewny WRÓBLEWSKI w Porto Alegre/ nie stanęli na wysokości zadania podczas dni próby.

W zrozumiałym pędzie do uzyskania informacji i otuchy w dniach po mowie CHURCHILLA do poselstwa i konsulatów garnęła się cała Polonja i kto mógł, ten odwiedzał lokale placówek. Tymczasem zamiast otuchy i zdecydowanej postawy znajdowali przeważnie przerażone i zasumane miny, bardzo przy tem tajemnicze /Poseł/, lub co gorsza histeryczną rozpacz i załamywanie rąk /ROGATKO/, albo wreszcie złośliwe napomknienia na temat "zbankrutowanych Panów" /WRÓBLEWSKI/.

Jedynym konsulem w pełni na wysokości zadania w tych chwilach okazał się konsul generalny w Curitiba, który ani nie stronił od ludzi, ani nie rozpaczał publicznie. Przeciwnie dodawał otuchy i pocieszał.

d. Komisja Prawnicza Interamerykańska.

Ciekawa jest reakcja Komisji Prawniczej Interamerykańskiej /dawnej "Komisji Neutralności/" na mowę CHURCHILLA. Mowę tę referował na ostatnim posiedzeniu dr. FENWICK, prezes tej komisji i delegat U.S.A.

Oświadczył on, podczas swego referatu, że mowa CHURCHILLA jest dla tego katastrofalna, że przekreśla ten punkt karty Atlantyckiej, w której mowa jest o bezpieczeństwie zbiorowym, wprowadzając na to miejsce bezpieczeństwo indywidualne przez oddanie części Polski partnerowi silniejszemu dla jego strategicznego bezpieczeństwa. - "W ten sposób" - mówił Pan FENWICK, zwracając się do delegata brazylijskiego - "Stany Zjednoczone w pewnej chwili mogą oświadczyć, że dla ich bezpieczeństwa strategicznego jest konieczne pozostawienie w rękach amerykańskich brazylijskiej bazy w ...Natału!"

Referat dr. FENWICKA zrobił wielkie wrażenie, lecz oczywiście DIP. nie zgodził się na jego opublikowanie.

2/ Propaganda sowiecka.

Niemcy siedzą cicho ze źle ukrywaną "schaden-freude". Natomiast komuna rozwija wśród Polonji coraz bardziej zdecydowaną propagandę "pro-Wasilewską", a typy w rodzaju MICHAŁSKIEGO /Sao Paulo/ stają się coraz bezczelniejsze.

Żydzi prawie wyłącznie stali się pro-sowieccy. Nieliczne "zasymilowane niedobitki intelektualne" przeżywają fazę "wątpiącą" i oni to są najbardziej beznadziejnie rozkładającym elementem, za którym tak chętnie powtarzają opinie nasi ofiejalni urzędnicy.

W tej atmosferze należy podziwiać niezłomnego ducha "starej Polonji" i jej wiarę.

W N I O S K I

1. Należy się spodziewać, że Brazylja nawiąże stosunki z Sowietami w ciągu 2 do 5 miesięcy.
2. Nawiązanie stosunków z Sowietami przyniesie niewątpliwie pogorszenie się pozycji Polski wobec Brazylii. Jest to zmiana ideologii polityki międzynarodowej, prowadzonej konsekwentnie od 26 lat. Stracimy jednego z przyjaznych partnerów na arenie gry międzynarodowej.
3. Przy całkowitem zakłamaniu mas i t.zw. sfer intelektualnych, oraz dzięki umiejętnemu rozegraniu osobistemu przez ARANHĘ, nie przewiduje się kontr-akcji w tej sprawie. Wojsko jest przerażone ale politycznie narazie bezsilne.
4. Nawiązanie stosunków z Sowietami będzie sukcesem osobistym ARANHA.
5. Osobiste rozgrywki ARANHA i córki prezydenta ALZIRY PEIXOTO wprawdzie doprowadzą do nawiązania stosunków, lecz w konsekwencji będą miały silny i ujemny wpływ na dalszy rozwój wypadków w Brazylii.
6. Należy przypuszczać, że Brazylja zerwie stosunki dyplomatyczne z Argentyną, lub "zawiesi je" wzorem Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanji.
7. W Brazylii istnieje przekonanie, że jeśli obecna sytuacja przedłuży się, Stany Zjednoczone będą interwenjowały zbrojnie. Brazylja chciałaby w tym wypadku dać również swoje 3 grosze, jako "mocarstwo".
8. Kłopoty wewnętrzne Brazylii pogłębiają się. Drożyzna rośnie, spekulacja hula bezkarnie, a do tego w ostatnich czasach pogorszyły kryzys komuniakcyjny katastrofy żywiołowe.
Administracja brazylijska nie umie opanować położenia.
9. Temperatura niezadowoleń wzrasta. Ostatnio doszło do krwawych zaburzeń robotniczych.
10. Mowa CHURCHILLA wywołała naogół w Brazylii wrażenie ujemne i jest komentowana jako dowód słabości Wielkiej Brytanji.
11. Stara Polonja znosi kryzys godnie i spokojnie. "Uciekinierzy" załamywali się nazbyt często. Placówki polskie nie zawsze na wysokości zadania.